

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.130g/2019

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 258 alineatele (2) și (3)
din Codul administrativ

CHIȘINĂU

30 septembrie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlui Eduard ABABEI,
dnei Domnica MANOLE,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 11 iulie 2019,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 30 septembrie 2019 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 258 alineatele (2) și (3) din Codul administrativ, ridicată de către dl avocat Victor Balmuș în dosarul nr. 3-2126/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională pe 11 iulie 2019, de către dl judecător Marcel Gandrabur de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, se află acțiunea în contencios administrativ depusă de către dl Roman Balmuș împotriva Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale cu privire la anularea actului administrativ.

4. În ședința de judecată, dl avocat Victor Balmuș, reprezentantul dlui Roman Balmuș, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 258 alineatele (2) și (3) din Codul administrativ. Potrivit prevederilor contestate, „procedurile de contencios administrativ atribuite înaintea intrării în vigoare a prezentului cod, prin legi speciale, în competența altor instanțe de judecată se vor transmite după intrarea în vigoare a prezentului cod instanțelor competente conform prevederilor prezentului cod”, iar „procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător

pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești”.

5. Prin încheierea din 5 iulie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Codului administrativ al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, sunt următoarele:

Articolul 258 Dispoziții tranzitorii

„(1) Procedurile administrative și procedurile prelabile inițiate până la data intrării în vigoare a prezentului cod, care nu au fost finalizate până la 1 aprilie 2019, se vor finaliza conform prevederilor legale valabile până la data intrării în vigoare a prezentului cod. Această dispoziție este valabilă și pentru procedurile prelabile inițiate după data intrării

în vigoare a prezentului cod referitoare la o procedură administrativă inițiată până la data intrării în vigoare a acestuia.

(2) Procedurile de contencios administrativ atribuite înaintea intrării în vigoare a prezentului cod, prin legi speciale, în competența altor instanțe de judecată se vor transmite după intrarea în vigoare a prezentului cod instanțelor competente conform prevederilor prezentului cod.

(3) Procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul pretinde că prevederile articolului 258 alineatele (2) și (3) din Codul administrativ sunt contrare dispozițiilor constituționale referitoare la acțiunea în timp a legii, securitatea raporturilor juridice, previzibilitatea și claritatea normelor juridice, deoarece prevăd declinarea competenței pe cauzele de contencios administrativ inițiate înaintea intrării în vigoare a Codului administrativ în favoarea judecătorilor/completelor specializate pentru cauzele de contencios administrativ.

9. În opinia autorului excepției, prevederile contestate contravin articolelor 20, 23 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

10. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

11. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul administrativ, ține de competența Curții Constituționale.

12. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către dl avocat Victor Balmuș în dosarul nr. 3-2126/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani. Sesizarea este formulată de către un subiect cărui i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

13. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 258 alineatele (2) și (3) din Codul administrativ.

14. Potrivit articolului 258 alineatele (2) și (3) din Codul administrativ, „procedurile de contencios administrativ atribuite înaintea intrării în vigoare a prezentului cod, prin legi speciale, în competența altor instanțe de judecată se vor transmite după intrarea în vigoare a prezentului cod instanțelor competente conform prevederilor prezentului cod”, iar „procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod

se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești”.

15. Curtea observă că, deși autorul excepției de neconstituționalitate a pretins că prevederile contestate ar încălca articolele 20 (care garantează accesul liber la justiție), 23 (care asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle) și 54 (care stabilește cazurile în care pot fi restrânse anumite drepturi sau libertăți și că restrângerile trebuie să fie proporționale) din Constituție, în esență, acesta își exprimă dezacordul cu reglementarea aplicării în timp a normelor care reglementează procedurile de contencios administrativ inițiate până la data intrării în vigoare a Codului administrativ, precum și după intrarea acestuia în vigoare (1 aprilie 2019).

16. Sub acest aspect, Curtea notează că, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. e) din Constituție, Parlamentul are competența exclusivă de a reglementa prin lege organică organizarea și funcționarea instanțelor judecătorești și a contenciosului administrativ. Totodată, prevederile articolului 258 din Codul administrativ se circumscriu domeniului de reglementare a procedurii de judecată, care, potrivit articolului 115 alin. (4) din Constituție, ține de competența exclusivă a legislatorului.

17. Prevederile legale criticate sunt dispoziții tranzitorii referitoare la acțiunea Codului administrativ în timp edictate de legislator. Curtea reține că Parlamentul posedă, în acest sens, o marjă discreționară, în măsura în care nu afectează de o manieră nejustificată drepturile fundamentale ale persoanei.

18. Curtea menționează că aplicarea în timp a legii este reglementată prin norme specifice, denumite norme instrumentale, *i.e.* principii și reguli conflictuale, cuprinse în dispoziții legale speciale, adică în dispoziții tranzitorii, elaborate pentru a governa situațiile juridice născute sub imperiul legii vechi, ori în dispoziții legale generale, care guvernează în lipsa dispozițiilor speciale, legea aplicabilă *ratione temporis* în caz de trecere de la un regim normativ la altul.

19. Curtea menționează că, prin adoptarea prevederilor menționate, legislatorul a optat pentru soluționarea unui conflict de legi în timp, reglementând aplicarea legii vechi cu condiția ca procedurile administrative și cererile prelabile să fi fost inițiate până pe 1 aprilie 2019, data intrării în vigoare a Codului administrativ.

20 Prin urmare, prevederile articolului 258 alin. (2) din Codul administrativ soluționează conflictul intertemporal al legilor de procedură, care au ca obiect de reglementare competența jurisdicțională materială și teritorială a instanțelor judecătorești. Alineatul (3) al aceluiași articol soluționează conflictul intertemporal al legilor de procedură, de organizare judiciară și procedura de examinare și de soluționare a cauzelor de contencios administrativ. Legislatorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări, astfel, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a Codului administrativ se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a Codului administrativ, conform prevederilor acestuia.

21. Curtea face trimitere, în acest sens, la considerentele exprimate în jurisprudența Curții Europene, în care ea a apreciat că este rezonabil ca instanțele naționale să aplice principiul *tempus regit actum* în ceea ce privește legile procedurale (a se vedea *Mione v. Italia* (dec.), nr. 7856/02, 12 februarie 2004, *Rasnik v. Italia* (dec.), nr. 45989/06, 10 iulie 2007, *Martelli v. Italia* (dec.), nr. 20402/03, 12 aprilie 2007). Mai mult, legislatorul poate adopta reglementări cu caracter general sau cu caracter special, aplicabile în anumite situații, în mod egal, pentru toți cei interesați în exercitarea aceluiași categorii de drepturi sau în îndeplinirea aceluiași categorii de obligații. Principiul accesului liber la justiție, garantat de articolul 20 din Constituție, presupune posibilitatea tuturor celor interesați de a utiliza aceste proceduri în formele și în modalitățile instituite de lege, nicio lege neputând exclude vreo categorie sau vreun grup social de la exercițiul drepturilor procesuale astfel instituite. Prin urmare, sub acest aspect, textele de lege criticate sunt în deplină concordanță cu prevederile Constituției.

22. Cu referire la critica de neconstituționalitate raportată la articolul 23 din Constituție, Curtea apreciază că aceasta nu poate fi reținută, deoarece prevederile contestate nu sunt de natură de a încălca exigențele clarității și preciziei.

23. Prin urmare, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate este nefondată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a articolului 258 alineatele (2) și (3) din Codul administrativ, ridicată de către dl avocat Victor Balmuș în dosarul nr. 3-2126/19, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 30 septembrie 2019
DCC nr. 99
Dosarul nr. 130g/2019